

FOTO: HANS PRINSEN

Monique te Kieft: "Gezin en bedrijf beïnvloeden elkaar continu."

Nog een tandje erbij

Onderzoek naar wisselwerking bedrijf en gezin in varkenssector

DOOR AART VAN COOTEN

Natuurlijk gaat het niet goed met de inkomens op veel varkensbedrijven, maar overdrijf niet, zegt ze een paar keer tijdens het vraaggesprek. "Het is niet alleen maar kommer en kwel. Schrijf alsjeblieft geen jammerverhaal." Monique te Kieft uit het Gelderse Meddo heeft samen met haar partner een bedrijf met 250 zeugen en 1.000 vleesvarkens. Zij is afgestudeerd als toegepast psycholoog en heeft vanuit die achtergrond onlangs onderzoek gedaan naar de wisselwerking tussen de ontwikkelingen op het varkensbedrijf en de gezinssituatie. Ze wilde weten welke knelpunten varkenshouders op hun bedrijf erva-

'Veel vrouwen kennen het fenomeen van het kortje lontje en gaan hun partner ontzien'

ren en wat de invloed daarvan is op hun gezin. En andersom, welke gevolgen hebben problemen in de privésfeer op hun bedrijf? Te Kieft sprak met dertig varkenshouders, mannen en vrouwen, en ook met vijftig zogeheten erfbetreders zoals voerleveranciers, dierenartsen en boekhouders.

Ze weet uit eigen ervaring dat bedrijf en gezin elkaar constant beïnvloeden. Ze herinnert zich een periode dat op het eigen bedrijf twee nieuwe stallen werden gebouwd. "Mijn man was continu bezig bij de bouw en daardoor kreeg ik bijna automatisch meer taken bij de verzorging van de varkens. We hadden

Knelpunten op het varkensbedrijf werken vaak door naar het gezin en andersom. Dat blijkt uit interviews van Monique te Kieft met varkenshouders en erfbetreders. Ze is toegepast psycholoog en heeft met haar partner een varkensbedrijf.

minder tijd voor onze vier kinderen. Dat knelt. Juist dan is het belangrijk je gevoelens tegenover elkaar uit te spreken. Waar loop je tegenaan, wat mis je, hoe wil je het anders?"

Het wekt geen verbazing, de meeste varkenshouders noemen het lage rendement op hun bedrijf vaak als het belangrijkste knelpunt. Ze zeggen steeds meer tijd en energie in hun bedrijf te stoppen. Er is geen keus: nog een tandje erbij. Als vader en echtgenoot schieten ze tekort, zo ervaren zij dat vaak zelf.

"Keihard moeten werken om het bedrijf overeind te houden, kan ook effect hebben op het humeur", zegt Te Kieft. "Zo'n harde werker wordt steeds stiller, hij houdt zijn sores liever binnen, want waarom zou hij daar zijn partner of kinderen mee vervelen."

Financiële problemen kunnen ook een heel ander effect hebben, zegt Te Kieft. "Gauw kwaad worden, soms over de kleinste dingen; veel vrouwen van varkenshouders kennen het fenomeen van het korte lontje. Maar ze tonen vaak ook veel begrip voor de ontstane situatie. Ze gaan meer op het be-

drijf meewerken, ze ontzien hun partner bij huishoudelijke taken. Ik hoorde een vrouw zeggen: 'daar zeur ik niet over, want hij werkt al zo hard'."

De bedrijven worden groter, de regels ingewikkelder, de administratie complexer. Veel boeren zijn, soms tegen wil en dank, werkgever geworden. Met hard werken en veel vakkennis kom je er niet meer. Het bedrijf vraagt tegenwoordig andere ondernemerskwaliteiten dan twintig jaar geleden, zegt Te Kieft. "Niet alle varkenshouders zijn zich daarvan bewust. Het wordt steeds belangrijker je eigen bedrijfsdoelen te stellen en daar stapsgewijs naartoe te werken. Dan is het nodig om vanaf een afstand naar je eigen bedrijf te kunnen kijken. Dat lukt niet iedereen."

Ze heeft ook met veel erfbetreders gesproken. Deze groep signaleert vaak knelpunten in de bedrijven of in de gezinssituatie. Lang niet altijd worden zulke problemen bespreekbaar gemaakt. "Sommige erfbetreders durven dat niet of ze voelen zich daarvoor niet capabel. Dat is jammer, maar ik snap het wel. Het zou mooi zijn als de bezoekers bij echte problemen de stoute schoenen aantrekken en doorverwijzen naar deskundige hulpverleners."

Onlangs vertelde Te Kieft over haar onderzoekservaringen op een bijeenkomst in Twente over verborgen leed in de agrarische sector. Gemeente Hof van Twente kent sinds kort een meldpunt voor boeren in nood. Te Kieft is positief. "Echtparen die hun problemen bespreekbaar maken, komen er wel uit. Maar voor wie dat niet lukt, kan zo'n meldpunt perspectief bieden."